Сув иншоатлари боғлик бўлган салбий жараёнлар ва уларни мухофаза қилиш

Сув иншоатлари тугрисида тушунча ва уларда кузатиладиган салбий жараенлар

- Сув омборлари дарё бўйидаги шаҳар ва қишлоқларни сув тошқинидан асраб, сувни йиғиб, керакли вақтда ишлатиш ва электр энергиясини ҳосил этиш имкониятини беради. Улар фойда келтириш билан бирга атроф-муҳитга таъсир қилиб, зарар ҳам келтиради.

сув омборининг табиатга таъсири

- Бу таъсир сув омборининг катталиги, чуқурлигидан ташқари қурилган жойнинг сатҳи ва геологик тузилишига қараб ҳар хил даражада бўлиши мумкин. Тоғда қурилган сув омборига нисбатан текисликда қурилган сув омборининг зарарли таъсири кўпроқ бўлади.

- Бу таъсир сув омборининг катталиги, чуқурлигидан ташқари қурилган жойнинг сатҳи ва геологик тузилишига қараб ҳар хил даражада бўлиши мумкин. Тоғда қурилган сув омборига нисбатан текисликда қурилган сув омборининг зарарли таъсири кўпроқ бўлади.

- Мамлакатимизнинг 51 та ва мамлакатлараро 5 та сув омборига 55,5 млрд. метр куб сув сиғади. Уларни қуриш муносабати билан кўплаб қишлоқлар, минглаб гектар унумдор ерлар сув тагида қолиб кетади. Бундан ташқари ҳар йили сув омборлари сатҳидан 5 млрд метр кубга яқин сув ҳавога буғланади. Уларнинг кўплари деҳқончиликка салбий таъсир қилади. Масалан, Андижон сув омбори ишга туширилгач, 10 йилдан кейин, сув омборидан 20 км узоқликка жойлашган Савой совхозида, экинлар учун фойдали ҳарорат йиғиндиси 402 даражагача пасайган, сув омбори атрофидаги районларда ғўза ўсадиган энг қулай кунлар 20-35 кунга қисқарган.

- Натижада ҳосилдорлик пасайиб, ҳар йилги зарар 159 миллион сўмга етган. Лойқа сув билан суғориладиган тупроқларда намнинг сақланиши яхши бўлиши ҳисобига сув сарфи 2 баробаргача камайиши мумкин.

- Туямўйин гидроузели қурилгандан сўнг Амударёдан оқиб келаётган ҳосилдор лойқа сув омборларида чўкиб қолиши оқибатида Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятларида тупроқ эрозияси кучайган, ернинг мелиоратив ҳолати ёмонлашгач сув ҳароратининг бир даражага камайиши юз берган.

плотина Саяно-Шушенской ГЭС

Усть-Илимская ГЭС

Амур ГЭС